

Datum

7 november 2023

Onderwerp

Gebiedsvisie De Maashorst

Wat adviseert het college te besluiten?

- 1. De Gebiedsvisie Natuurgebied De Maashorst (Herperduin, Hooge Voorstel, Maashorst) vast te stellen.*

Wat is de aanleiding voor dit advies?

Dit advies is gebaseerd op de Gebiedsvisie voor het Natuurgebied De Maashorst/Herperduin, te vinden in bijlage 1. In deze visie wordt het streefbeeld voor het jaar 2050 vastgelegd.

Op 28 september 2023 is het concept van deze visie in de opiniecommissie Ruimte besproken. Ook in de gemeenten Bernheze en Maashorst is de concept Gebiedsvisie besproken. Hiernaast is de conceptvisie ter advies voorgelegd aan de (voormalige) Gebruikersraad en de Raad van Advies van het natuurgebied De Maashorst. Uit deze consultaties en adviezen zijn geen nieuwe inzichten naar voren gekomen die een herziening voor de Gebiedsvisie De Maashorst/Herperduin noodzakelijk maken. Wel zijn de tekst en afbeeldingen van de Gebiedsvisie op basis van de ontvangen reacties op sommige punten verder verfijnd en aangescherpt. Daarmee zijn de opmerkingen vanuit onze commissie verduidelijkt of verwerkt.

Welk resultaat willen we bereiken?

Met deze gebiedsvisie willen we de gezamenlijke ambities van de gemeenten Oss, Bernheze en Maashorst, Waterschap Aa en Maas en Staatsbosbeheer voor het natuurgebied De Maashorst tot 2050 duidelijk vastleggen. Bovendien willen we de specifieke positie en koers van Herperduin binnen dit gebied definiëren.

Welke argumenten zijn er voor dit advies?

1.1 Deze gebiedsvisie biedt ons de mogelijkheid om samen met onze partners de koers op lange termijn voor het natuurgebied De Maashorst te bepalen en verduidelijkt de positie van Herperduin binnen het gebied.

We werken samen met de gemeenten Bernheze en Maashorst, Staatsbosbeheer en Waterschap Aa en Maas aan de ontwikkeling van het gebied. We streven naar een gezamenlijk eindbeeld en nemen gezamenlijke beslissingen waar dat nodig is. Voor Oss volgen we het 'Herpens model', waarbij we de organisatie meer in eigen beheer nemen en het beheer aanpassen aan onze eigen wensen met betrekking tot natuurbehoud, toerisme, recreatie en klimaateducatie. We houden ook rekening met de belangen van onze partners, met name de buurgemeenten, Waterschap Aa en Maas en Staatsbosbeheer. Verder blijven we het gebied presenteren als één aaneengesloten natuurgebied.

Voor Herperduin zijn de belangrijkste principes:

- Herstel van het natuurlijke watersysteem.
- Het handhaven van een goede balans tussen natuur en recreatie; Herperduin is zowel een belangrijk recreatiegebied als een waardevol natuurgebied. Bestaande routestructuren in zowel de natuurkern als de natuurschil worden behouden. We houden toezicht op de balans en nemen maatregelen als deze verstoord raakt.
- Het voortzetten van het beheer met de huidige grazers (Exmoorpony's en Taurossen); Grazen door grote grazers is een van de sleutelprocessen voor het herstel en de bevordering van natuurlijke processen en het vergroten van de biodiversiteit. In Herperduin zorgen dieren zoals de Tauros en de Exmoorpony's voor de begrazing. Er zijn hier geen Wisenten.
- Spreiding van bezoekers; We streven naar een betere spreiding van bezoekers over het gehele dekzandgebied ten zuiden van Oss en in de richting van de Maas, door daar meer recreatiemogelijkheden te creëren. Het versterken van recreatieve entrees maakt hier deel van uit.

1.2 De Gebiedsvisie is het resultaat van een zorgvuldig proces met partners, stakeholders en burgerparticipatie.

- Het actualisatieproces van de Gebiedsvisie begon met vier inloopbijeenkomsten op verschillende tijdstippen en locaties in het gebied in het najaar van 2022, waarbij input werd verzameld. Deze bijeenkomsten waren openbaar en voor iedereen toegankelijk. Dit werd aangekondigd via de gebruikelijke gemeentelijke kanalen.
- In november/december 2022 gaven de Gebruikersraad en de Raad van Advies aan het begin advies voor de opstelling van de visie.
- Op 14 januari 2023 is er een excursie in het natuurgebied voor de raadsleden georganiseerd.
- Op 18 januari 2023 vond een informatiebijeenkomst plaats voor raadsleden, waar ze aan verschillende thematafels discussieerden over de koers voor het natuurgebied.
- Bij het Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime (en andere maatregelen tegen verdroging) heeft het waterschap haar eigen participatieproces doorlopen, waarbij ZLTO, agrariërs en natuurverenigingen in het gebied betrokken waren.
- Op 30 mei 2023 werd een bijeenkomst georganiseerd voor gebruikers, omwonenden en geïnteresseerden, waar de conceptvisiekaart en principes werden gepresenteerd. Aan vier verschillende thematafels konden aanwezigen hun reacties geven. Dit werd bewust gedaan om input te verzamelen en dit mee te geven aan de bestuurders voor de afronding van de conceptvisie.
- Op basis van reacties tijdens de bijeenkomst voor belanghebbenden, de aanvullende reacties van ZLTO en de gezamenlijke reactie van mountainbikers en ruiters en menners, is het concept verder verfijnd.
- Het proces werd geleid door een projectgroep met medewerkers van de vijf betrokken partners en uitgewerkt door adviesbureau Witteveen+Bos. Gedurende het proces werden uitgangspunten en beslissingen afgestemd met de verantwoordelijke wethouders en bestuurders in het bestuurlijk overleg.
- De concept Gebiedsvisies is eind juli 2023 voor advies naar de (voormalige) Gebruikersraad en Raad van Advies gestuurd. De leden van de Gebruikersraad hebben zowel gezamenlijk als individueel gereageerd op de conceptvisie. De Raad van Advies heeft geen advies gegeven. De Natuurverenigingen en ZLTO hebben wel een reactie gegeven. De reacties van de verschillende gebruikers- en belangengroepen lopen uiteen. Met name de recreatieve gebruikersgroepen hebben hun zorgen uitgesproken over voldoende recreatiemogelijkheden buiten de begrazing en de veiligheid. De meeste van deze reacties hebben geen betrekking op Herperduin, maar op het zuidelijke gelegen deel van de Maashorst.
- In de Nota van beantwoording (bijlage 2) staat of de ontvangen reactie heeft geleid tot aanpassing van de tekst.

1.3 Er is bestuurlijk draagvlak voor de Gebiedsvisie

Uit de consultaties blijkt dat de Gebiedsvisie kan rekenen op bestuurlijk draagvlak. Er is voldoende duidelijkheid over de positie van Herperduin binnen het natuurgebied en er is ruimte voor de implementatie van onze eigen wensen. Er zijn echter enkele aandachtspunten, met name met betrekking tot activiteiten en evenementen in Herperduin.

Zoals aangegeven tijdens de commissievergadering, valt Hoessenbosch niet binnen de natuurkern. Activiteiten en evenementen buiten de natuurkern kunnen blijven plaatsvinden binnen de kaders en regels van het bestaande bestemmingsplan en de verleende vergunningen. Ook was er gevraagd of de uitzonderingspositie van Herperduin van toepassing is bij de stap; "Na 2027 geen georganiseerd gebruik en evenementen meer in de natuurkern" zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het uitvoeringsprogramma. De voorgestelde aanpak is inderdaad niet van toepassing op Herperduin. Dat betekent dat de reeds bestaande kleinschalige evenementen zoals mountainbiketochten en jeugdvakantieweek kunnen blijven plaatsvinden, mits ze (blijven) passen binnen de draagkracht van het gebied. De visie is op dit punt verduidelijkt. Wel werd er sterk op aangedrongen dat er heldere voorwaarden moeten gelden zoals dat activiteiten en evenementen passend moeten zijn binnen het gebied. Ook is het niet de bedoeling dat activiteiten en evenementen vanuit andere delen van de Maashorst naar Herperduin verplaatsen. In het nog op te stellen activiteiten- en evenementenplan zal dit verder worden uitgewerkt.

1.4 het vaststellen van de gebiedsvisie is een bevoegdheid van de gemeenteraad

De vaststelling van de Gebiedsvisie is voorbehouden aan de afzonderlijke vijf partners, en voor de Gemeente Oss valt deze bevoegdheid onder de verantwoordelijkheid van de Gemeenteraad. Het is de bedoeling dat alle vijf betrokken partners de definitieve versie van de Gebiedsvisie in december aannemen.

Wat zijn tegenargumenten of risico's?

1.1 Waarom doen we nu al uitspraken over 2050?

Gebiedsontwikkeling vereist een lange termijn visie, vandaar dat we het jaar 2050 hebben gekozen als streefbeeld. Het doel voor De Maashorst is namelijk niet te bereiken binnen een decennium. Hoewel de hoofdlijnen nu worden vastgelegd, is er flexibiliteit om de koers en het beheer om de zes jaar aan te passen. Het is belangrijk om te weten waar we naartoe werken, terwijl er ruimte is voor aanpassingen indien nodig.

1.2 Zorgvuldig participatieproces, uiteenlopende meningen

In de afgelopen maanden hebben we een zorgvuldig participatieproces doorlopen dat waardevolle input heeft opgeleverd. Met name het belang van gebruikers is naar voren gekomen tijdens de burgerparticipatie. Als partners in het gebied en zeker als verantwoordelijke overheden, is het onze taak om alle belangen zorgvuldig af te wegen. De conceptgebiedsvisie weerspiegelt de uitkomst van deze afwegingen en streeft naar een balans tussen natuur en recreatie, met inachtneming van de variërende belangen in de verschillende deelgebieden.

1.3 Zorgvuldig proces gemeenteraden geen garantie voor uniforme vaststelling Gebiedsvisie

Een zorgvuldig proces in gemeenteraden biedt geen garantie voor uniforme vaststelling van de Gebiedsvisie: We streven ernaar om de Gebiedsvisie door alle partners te laten aannemen.

Waar moeten we rekening mee houden?

a. Financiën

Vaststelling van deze Gebiedsvisie heeft geen financiële gevolgen. Actualisatie van het Inrichting en beheerplan (IBEP), dat in 2024 ter besluitvorming wordt voorgelegd, heeft mogelijk wel financiële gevolgen en waar nodig wordt dit opgenomen in de programmabegroting 2025.

b. Informatiebeveiliging en Privacy

Niet van toepassing.

c. Communicatie

Na vaststelling door de drie gemeenteraden is de Gebiedsvisie te raadplegen op de website www.natuurgebieddemaashorst.nl Op de gemeentelijke websites wordt een link naar deze webpagina opgenomen.

d. Uitvoering

Na de geplande vaststelling van de Gebiedsvisie in de raadsvergadering van 14 december 2023 wordt begin 2024 het geactualiseerde Inrichtings- en beheerplan ter vaststelling aan het college aangeboden. We blijven handhaven in de Maashorst op dezelfde manier als dat nu gebeurt.

e. Overlegd met

Het opstellen van deze gebiedsvisie is gezamenlijk proces geweest van de vijf betrokken partners (gemeente Oss, gemeente Bernheze, gemeente Maashorst, Staatsbosbeheer, Waterschap Aa en Maas) onder coördinatie van de gemeente Maashorst. Bij het opstellen van deze Gebiedsvisie is uitgebreid overleg geweest met externe partijen zoals beschreven in dit voorstel.

Samenvatting

Met de Gebiedsvisie voor het natuurgebied De Maashorst / Herperduin, leggen we de gezamenlijke ambities voor het natuurgebied tot 2050 vast. Het doel is om een toekomstvisie voor het natuurgebied vast te leggen en de balans tussen natuur en recreatie te waarborgen. In 2021 besloot de Gemeenteraad om zich te richten op het 'Herpens model' voor het natuurgebied, terwijl De Maashorst als aaneengesloten natuurgebied blijft gelden. De visie is een actualisatie van de gezamenlijke visie uit 2009. Dit advies draagt bij aan de uitvoering van het Coalitieakkoord 2022-2026, dat tot doel heeft de balans tussen natuurwaarden en recreatieve waarden te verbeteren en recreatie in en rond Herperduin beter te spreiden. De Gebiedsvisie streeft naar duidelijke ambities voor 2050 en definieert de positie van Herperduin binnen het gebied. Het proces om tot deze visie te komen omvatte zorgvuldige participatie van diverse belanghebbenden en stakeholders.